

LES GERMANIES (1519-1523), REVOLUCIÓ A LA FRANCESA
'AVANT-LA-LETTRE'

Igualtat, llibertat i germania

Un mateix clam i idèntics objectius, el desig d'acabar amb els senyors i fer-se amb el poder, uneixen els Joan Llorenç, Guillem Sorolla, Joan Caro i Vicent Peris valencians o els Joanot Colom mallorquins, els agermanats cinccentistes, amb els Danton, Marat i Robespierre francesos. El final, però, va ser divers.

P. S.

La revolució de la burgesia i de les classes socialment marginades per governar i fer-se càrrec en exclusiva d'un poder abans a mans de les classes privilegiades. Això, és cert, podria ser una definició improvisada de la revolució francesa, però aquesta va ser també la intenció, frustrada, dels agermanats valencians i mallorquins al segle XVI. L'intent en aquest cas de suplantar el poder judicial, l'únic a l'abast. Dues revolucions cronològicament allunyades, ideològicament prò-

ximes, amb tres crits de guerra comuns —llibertat, igualtat i germania—, però amb dos finals oposats perquè si la França setcentista se'n va sortir, els agermanats de les nostres contrades no ho van aconseguir.

Fruit d'un context que ho afavoria, el moviment revolucionari s'inicià a la ciutat de València el juliol de 1519, el 1520 va començar a diversos punts del País Valencià i, de manera menys intensa, al Principat. «Es van revoltar, però al Principat no es van revolucionar» precisa Eulàlia Duran, historiadora especialitzada en aquest tema. El 1521 s'inicia a Mallorca i la revolució

adquireix allà un caràcter més radical que fins i tot a València. Tot i així, tant al País Valencià com a Mallorca la revolució es radicalitza en incorporar-s'hi els llauradors valencians i els forans mallorquins.

Els agermanats, segons Eulàlia Duran, no eren un bloc monolític ni homogeni, els capdavanters en la iniciativa van ser els paraires, velluters i teixidors, però en algun cas, els nobles i els cavallers van donar suport a les reivindicacions menestrals, el marquès de Cenete, Rodrigo de Mendoza, a València, els Sarriera i els Cardona, a Girona, o els Pou i els Riquer a Lleida en són un exemple. Enfront d'ells hi havia els gentilhomes i, en algun cas, mercaders, notaris i apotecaris que van ser qualificats de *mascarats*, traïdors, per part dels agermanats.

Degollar cavallers

Els agermanats urbans propugnen la supressió d'impostos i saquegen i cremen palaus. Les juntes revolucionàries o tretzenes s'enfronten a l'exèrcit dels senyors. Pel que fa als seus objectius, Eulàlia Duran reporta una anècdota altament significativa que Martí de Viciana situa al febrer de 1520: una dona va dir al seu fill de sis anys tot ensenyant-li un cavaller que passava pel carrer: «*mírale bien, porque quando serás hombre digas que has visto cavallero en Valencia, porque dentro de breves días todos los cavalleros de Valencia perecerán y de hoy adelante no habrá más cavalleros en este reyno y en los venideros tiempos assí se hablará de los cavalleros valencianos como agora de los cavalleros templarios*». Van en aquesta línia les afirmacions del boter Miquel Garcia, que «volia sopar del fetge dels hòmens de bé», del pare Joan Seguí, que «deya ja en los principis que tots los mascarats serien degollats» i les del mercader Pere Cerdà en lloança de les matances de «los del castell» que Eulàlia Duran ha recollit d'informacions judicials sobre els addictes a la Germania.

«En lo exigir y pagar dos comuns no se serve igualtat, ans los potents, ço és, cavallers, gentils-homes y senyors de lochs hi alguns altres —que ja saben les manyes— no paguen los comuns...», protesten els menestrals lleidatans, «¡Llibertat, llibertat, i fora drets!» clamaven a Mallorca i el tractament entre els agermanats era el de germà, ja que per a la lluita contra gentilhomes i mascarats calia unir-se, «agermanarse». Els tres crits de guerra, doncs, ja

«França ja no és el centre de les idees»

Vicent Garmendia*

La commemoració del bicentenari de la revolució francesa és un recurs per relançar culturalment França?

—No, no crec que es tracti d'un relançament. La revolució va ser un gran esdeveniment no només per a França, per a molts altres països. La idea és, com ja es va fer el 1889, celebrar i commemorar, però —això és molt interessant— subratllant aquesta vegada la idea dels drets humans. Per això adquireix un caràcter més general i universal.

—Però la dreta francesa no veia tan clara aquesta commemoració...

—Evidentment, en alguns sectors sempre hi ha hagut una gran reserva —i faig servir un eufemisme— envers tot el que significa la revolució francesa i ara sectors, diguem-ne integristes, subratllen els aspectes més negatius de la revolució com ara la violència i el terror. Aspectes que, d'altra banda, no amaga ningú.

—Ens acaba de dir que el bicentenari no és una maniobra per relançar França. Tot i així, ¿creu que ha perdut

part del seu pes dins d'Europa o París en segueix sent la capital cultural?

—Com a província, París ha tingut sempre per a mi un atractiu molt gran i crec que tot i la importància de Berlín, Londres o Nova York, París continua tenint un pes cultural molt important. Moltes creacions i nous edificis com l'Òpera de la Bastilla, el centre cultural de la Villette o Orsay o el festival de tardor de París despertten gran interès a tot el món. ¡Cal estar-ne al corrent!

Ara bé, París ja no és l'únic centre cultural de França. Ciutats pròximes a Barcelona com Tolosa, Montpeller o Avinyó fan coses molt importants, però això no vol dir que París hagi perdut importància.

—Però Sartre, Camus, Brassens, Montand, Piaf i molts d'altres als anys seixanta es van apoderar de Barcelona. Ara, això ja no passa perquè França no produeix productes exportables o perquè el món intel·lectual i d'idees ja no sedueix.

—És cert que hi ha una crisi de pensament i d'ideologia no només a Fran-

ça, a nivell europeu. Però fa uns quants anys, a França hi havia pocs cantants importants, ara n'hi ha molts i això trau importància als que hi ha. D'altra banda, és veritat que avui no és tan palès que França sigui a l'avantguarda de les idees perquè d'altres països han progressat més i la diferència s'ha escurçat.

* President de l'Institut francès a Barcelona

Reunio de l'Assemblea Nacional francesa (20 de juny de 1789). Pintura de David.

existien al s. XVI. La igualtat que reclamen els agermanats, precisa Eulàlia Duran, és la igualtat de tots els estaments davant la justícia i davant les càrregues fiscals. Al Principat els cavallers havien aconseguit recentment entrar a formar part del govern municipal, però volien seguir sense pagar els impostos municipals, no cal dir que els agermanats hi anaven en contra.

Per trencar el monopoli del govern municipal per les classes privilegiades s'havia d'intervenir en aquest govern i fiscalitzar directament els comptes. Llibertat volia dir, doncs, participació àmplia en el govern i no haver de pagar ni obeir sinó d'acord amb la pròpia voluntat, a través d'un govern propi elegit per la comunitat.

Però igualtat, llibertat i germania se'n van anar en orris als Països Catalans. La repressió de Germana de Foix va ser brutal i vergonyosa. Eulàlia Duran troba en aquesta revolució aspectes medievals i moderns: els problemes plantejats, la manera de solucionar-los i la mentalitat dels seus protagonistes poden considerar-se medievals, però des d'un punt de vista sociològic es tracta d'una revolució moderna, de la lluita d'un grup social marginat per governar en exclusiva. □